

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
dopoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna peti-
vrstica 60 vin., pogojen
prostor 1 K; razglasi in
poslano vrstica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezne ...
40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Sedaj čakamo še na izjavo VLS
in potem bomo povedali vse, brez-
obzirno. Povedali bomo tudi, kaj so
govorili na svojem sestanku koro-
ški begunci...

Grozodejstva na Koroškem.

Iz zanesljivih virov prihajajo po-
ročila o grozodejstvih in moritvah
na Koroškem, ki jih uganja nemška
buržoazijska soldateska po sloven-
skem Koroškem nad našimi ljudmi.
Naravnost vnebovpijoča krivica je
to, ki kliče na najodločnejši odpor
proti tem dogodkom, proti izvajal-
cem krivic in prav posebno tudi proti
krivcem v Ljubljani, ki so s svojo
nerazsodnostjo izzvali buržoazijsko
furijo nemških nacionalcev.

V politiki ni prostora za igračka-
nje, zlasti v sedanjem času je nujno
potrebno, da ravnamo pametno, da
ne postanemo sami grobokopi svoje
lastne svobode. Naši politični fak-
torji niso bili tega mnenja. Zaigrali
so nas. Nesrečno slovensko ljud-
stvo! Toda maščevanje pride!

Nemški manevri.

SLOVENSKI LETAKI S PODPI-
SOM NAŠE STRANKE.

Včeraj je nemško letalo metalo
na koroški fronti nešteto slovenskih
letakov, v katerih se je naznanjalo
slovenskemu prebivalstvu in slo-
venskim vojakom, da je v Ljubljani
izbruhnila revolucija, in da se je v
Šentpeterski vojašnici osnoval voja-
ški svet. Da bi ta manever še bolj
učinkoval, se je sestavilo letake na
način, kakor da bi bili izdani od na-
še stranke. Letaki nosijo podpis Ju-
goslovanske socialno - demokrati-
čne stranke ter označbo: Tiskala
»Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Manever je očiten in namen pro-
zoren.

Protestiramo najodločneje proti
taki zlorabi.

Svojih zločinov ne bo nemška
soldateska opravičevala s takim
manevri.

Barabe!

Od jeseniških sodrugov smo do-
bili članek, ki zgovorno izraža ču-
stvenost ondotnih delavcev po
zadnjih dogodkih na Koroškem in
zlasti po nečutenem postopanju go-
tovih jeseniških velepatrotov proti
našim delavcem. Na revolverski na-
pad »neodvisne« Jugoslavije ne bi
niti odgovarjali, ako ne bi znali, da
je šlo pri zadevi za organizirano
akcijo temnih političnih elementov,
ki jim gre tudi v tem težkem tre-
nutku predvsem za boj proti delav-
stvu. Vemo, da se je skušalo iz tega
ustvariti mnenje, ki naj bi služilo
orožnim namenom. Vrezali so se

vsil. Razkrinkani so. Medtem ko se
je hujskalo proti delavcem in pisalo
in objavljalo laži, so naši jeseniški
delavci pripravili potrebno, organi-
zirali obrambo in šli na stražo! To
je ona nepobitna resnica.

Politične barabe so pa medtem
govorile in pisale, da so se priprav-
ljali na sprejem Nemcev. Falotje!

Naj se neha s takim sramotnim
početjem, ker drugače bo loj. Samo
to rečemo. Zvižčaj in laži ne bomo
trpeli, pasje duše, ki ste nemalo kri-
ve poloma!

In naj se ljubljanski »neodvisni«
»Revolver« ne predrzne nikoli več
oblatiti takih infamij, ker drugače
mu bo priletela taka brca, da bo
skočil do lune. Zurnalistične barabe,
pozor!

Evo v celoti članek, ki dokumen-
tira jeseniški dogodek:

»Kdo je kriv poloma na Koro-
škem? Na to nam odgovarja, mesto
predsednika deželne vlade, dr. Brej-
ca, in podpredsednika vlade, dr.
Žerjava, včerajšnji ljubljanski ju-
goslovanski »Revolver«.

Poloma ste krivi, čujte in strmi-
te, vi socialni demokrati, poloma so
krivi jeseniški delavci!

O žalostnem polomu na Koro-
škem bomo izpregovorili tudi mi, in
sicer v narodnem predstavništvu,
izpregovorili bomo tako, da bo mar-
sikatega glava bolela. To si za-
pomnite. O »Razkrinkani internaci-
onalni«, govori ljubljanski »Revol-
ver« in blati in žali po plačnem na-
ročilu jeseniško delavstvo. Z lažjo
in zlobnim natolcevanjem skuša se
iati razdor v naših vrstah. Zastonj
vsak trud. Pišete o shodu na Jese-
nicah, ki ga ni bilo, govorite o brat-
skem objemanju z nemškimi tolpa-
mi, o katerih smo se posvetovali,
kako bi jih odbili. Kako ste podli!
Naj vam, lažidomoljubi, predvsem
povemo, kaj ste nameravali z vašim
pocestnim hujskanjem.

Delavstvo se je pozvalo s signa-
lom v tovarno, da se mu obrazloži
položaj. Pozvalo se ga je, da naj
ostane mirno, trezno in resno, toda
naj ostane vse na svojem mestu. Ni-
smo se pripravljali na beg, kakor
razni velepatrotije, nismo hoteli iz-
dati svoj slovenski kraj. In kaj ste
medtem vi počeli? Ali ste se kaj
brigali za nujne potrebe v kritičnem
položaju? Hujskali ste medtem fal-
tovsko delavce in vojake, hujskali z
lopovčinami in lažmi, hujskali vo-
jake in delavce proti drugim delav-
cem. To je bil vaš glavni namen in
vaš glavni opravke v kritičnem tre-
nutku, ko bi moralo, kakor mi, vse
stremiti po nujnejšem in plemenite-
šem cilju. »Prvi maj je kriv poloma,
govornik Golouh je kriv poloma«
itd., tako ste govorili, delavstvo pa
vas je s preziranjem gledalo in plju-
valo... Vaš namen je bil prozoren.
In vas vseh vreden. Hotel ste z va-
šim hujskanjem izzvati kak nenre-

mišljen korak, ki bi vam potem nu-
dil priliko pozvati vojaštvo, da na-
stopi proti našemu delavstvu. Po-
služevali ste se vseh najgrših sred-
stev, le da bi imeli priliko, da nasto-
pite proti nam. Domovina in nevar-
nost v kateri se nahaja, koroške
tolpe, trpljenje naših ljudi, vse to
vas ni veliko zanimalo, zanimalo
vas je predvsem, da dobite priliko,
da provocirate delavske pogrome,
ki bi stali dragoceno življenje naših
ljudi. Slo se vam je predvsem za
vojaško intervencijo zoper nas, pa
naj bi makar potem prišli Nemci po
drugi strani na Jesenice. Izdali ste
se, izdali ste se na najklavnejši
način.

Toda mi smo vam vaše račune
prekrižali, ker smo se zavedali ne-
varnosti in resnosti položaja, zave-
dali smo se prav dobro dogodkov
zunaj pred tunelom in smo bili že ta-
krat, ko ste bili vi še pijani, priprav-
ljeni, da če bo treba, nastopimo tu-
di z orožjem, in ne tako kakor vi, z
litri v rokah. Gledali smo mirno, ka-
ko nerodno sejete strah med ljud-
stvom; mi smo nasprotno pomirili
svoje družine in postavili v brambo
straže tudi na Medjem dolu. In vi, in
vi lažidomoljubi, kaj ste medtem de-
lali? Hujskali proti nam in pošiljali
lažnjive vesti v svet. Naj se to ni-
koli več ne ponovi. Takih barabskih
činov ne bomo več trpeli. Obraču-
nali bomo z vami temeljito.

Žalostno je dovolj za vodstvo
J. D. S. in za vodstvo V. L. S., da
nima tukaj niti toliko treznih ljudi,
da bi znali razločevati med pošte-
nostjo in lopovščino, žalostno dovolj,
da ni na Jesenicah ne enega njho-
vega človeka, ki bi pravočasno
opozoril pristaje na posledice njho-
vega početja zlasti v teh časih. Prva
posledica tega nespamnega hujs-
kanja je bila, da so v nedeljo po-
noči pijani vojaki napadali na Savi
mimoidoče mirne pasante. Nekega
starčka se je pretepolo, napadlo se
je več žensk. Kdo je to zakrivil, kdo
je hujskal vojake, da so kričali, da
bodo postrelili vse socialiste?

Sodrug! Ostanite mirni, pokon-
cu glave, prezirajte ljudi, ki vodijo
zoper vas boj take vrste, in ravnajte
se edinole po vaši vesti in po stran-
kinih navodilih. Vemo, kaj drugi
iščejo. Zapomnite si, da je vsem
tem velikim narodnim »prijateljem«
nevarnost domovine deveta briga.
To smo hoteli jeseniški delavci za-
enkrat poudarjati. O dogodkih na
Koroškem pa prepustimo drugim ču-
stnelcem, da izpregovore. Čakamo
vsekakor tudi na izjavo od strant
vaših političnih voditeljev. Ljudstvo,
gospodje, je radovedno in deprimi-
rano, ono želi jasnosti in sicer v taki
formi, da bo temeljito poinformi-
rano, pri čem da smo. Ako niste v
stanu tega storiti, je pač boljše, da
odložite takoj svoje mandate.

Tedaj bo zaključen zapisnik va-
še politične slave in v kritični uri

Oho! Kam to meri?

Včerajšnji »Slovenski Narod« ob-
javlja sledečo izjavo načelstva JDS:
»Načelstvo Jugoslov. demokrat-
ske stranke je v svoji seji dne 6. ma-
ja 1919 pod predsedstvom načelnika
dr. Tavčarja razpravljalo na
podlagi poročila svojega člana dr.
Gregorja Žerjava o dogodkih na Ko-
roškem in prišlo do zaključka, da
odločno odklanja vsako odgovor-
nost za začetek in potek teh dogod-
kov in pričakuje, da bo točna pre-
iskava dognala krivce in jih privedla
h kazni. V tem resnem trenutku pa
pocizvilja vso javnost in zlasti vse so-
mišljenike, da vsi store svojo dolž-
nost napram narodu in državi, da
rešimo ogrožene meje.«

Slovenske meščanske stranke se
nejo baje sedaj otresti odgovor-
nosti za koroški polom s tem, da
žrtvujejo svoje eksponirane ljudi.
Vemo zakaj! Vemo tudi, kaj se je na
tej seji in pred to sejo v liberalnih
krogih govorilo. Zanimivo. Ali, zlo-
činci! Pa ne pojde, ne pojde! Pozna-
mo krivce, poznamo!

LISTEK.

A. TOMAN:

Ameriški idealizem.

Ameriškemu ljudstvu se predba-
civa materialnost, pohlep po denarju
in pomanjkanje vseh višjih idealov.
Nič na svetu ni bolj krivično kot to
očitanje.

Življenjska praktičnost Ameri-
kancev, ki jih vodi k velikim pridob-
itvam v svrhu udobnega življenja
— to smatra evropski svet za po-
manjkanje višjih smotrov, duševnih
ali kakoršnihkoli že.

Amerikanci so tako idealno raz-
boločeni, kakor noben drugi narod
na svetu — toda oni streme po iz-
vedljivih, dosegljivih in mogočih ide-
alih na tem svetu. Kot praktični
ljudje pa vedo, da je pridobitev teh
idealov zvezana s stroški in fizičnim
naporom.

Kateri možje služijo Amerikan-
cem kot uzori, ki naj se časté, ki so
posnemanja vredni? Kateri so
možje, kojih spomeniki se dvigajo

na najbolj odličnih prostorih velikih
mest?

Ali so to imena Carnegia, Rock-
fellerja, Morgana? Ne, imena teh
milijarderjev se ne časte in se ne
stavijo v uzor dobrega državljan-
stva in vzornega človečanstva. In
vendar so storili Carnegie, Rockfel-
ler in Morgan mnogo za povzdigo
kulture v Zedinjenih državah, ter so
s tem pokazali, da imajo tudi višje
namene v svojih dušah, kakor pa
samo navadno nakopičenje milijonov.

Carnegie, kralj jekla in železa, je
izdal že okoli 250 milj. dolarjev (to
je 1250 milijonov kron) za javne
knjižarne — ti krasni, bogati viri
vede in prosvete so neizmerna do-
brota za ameriški narod. Morgan,
kralj železničar, lastnik več želez-
niških prog, je ustanovil velike ga-
lerije slik, kipov itd. ter jih je podaril
javnosti. Mladi milijarder Rockefeller,
ki je pred par leti nastopil dedščino
svojega očeta, petrolejskega kralja,
je v tej vojni odredil, da bo preskr-
bel 100.000 francoskih otrok, ki po-
stanejo sirote.

Iz tega se vidi, da v najbolj kapi-
talističnih ameriških krogih ni iz-

umirna vera v človeštvo, vera v po-
plemenitenje človeka, ampak da so
ti vedno pripravljeni, pomagati s
svojimi sredstvi za doseg tega na-
mena.

In vendar le-ti milijarderji in mul-
ti - milijonarji ne najdejo v srcih svoj-
lih rojakov nobenega prostora, kjer
bi se spomin nanje ogreval. Misel,
da so ti kapitalisti dosegli svoje pre-
moženje vsled izkoriščanja in več-
krat tudi vsled zlorabljenja delav-
cev jim greni spomin nanje, omade-
žuje njih imena. Ljudstvo, častnikar-
stvo pač pripoznata, če ti ljudje
mного žrtvujejo za javnost, vendar
jim odrekata vsako slavo in čas-
tenje. In vendar so ti možje, veliki
duhovi, veliki organizatorji in v dalj-
nični in najbolj demokratična.

Ameriško ljudstvo predvsem spo-
štuje, časti, slavi in obožava tri
možje kot svoje ideale, kot svoje
obožence in to so Washington,
Franklin in Lincoln. V velikih in
malih mestih velike republike Ze-

dinjenih držav se nahajajo spome-
niki teh mož; parki, ulice, hribi, gore
nosijo njih imena. Pač ni dneva v
letu, da bi se njih imena ne izgovar-
jala v šolah z največjim častenjem
njih vzgled se stavi mladini kot vzor,
njih modri in visoki nauki kot merilo
ljudstvu. Le-ta imena vsebujejo v
sebi vse, kar je Amerikancem drago,
ljubo, sveto — in to kaže, da je ame-
riški narod pristopen, dovteten, in
ne samo to, da je navdušen in oča-
ran za vse, kar je bilo dosegljivo
najboljšim in najplemenitejšem mo-
žem, ki so kdaj živeli na svetu.

Tak je ameriški idealizem! Za
smoter in cilj si stavi to, kar je člo-
veštvu najbolj plemenito in najbolj-
še, in to želi in hrepeni doseči na
tem svetu. Oni idealizem, ki se po-
ganja po meglenih, nerazumljivih in
nerazumljenih predstavah in do-
mišljajah, ta mu je neznani. In vendar
dosega ameriški idealizem s svojim
povsem človeškim naziranjem tako
visoke cilje kakršnih si evropski
idealizem ni mogel predstavljati v
svojih najdrznejših fantazijah. V
dokaz temu nam služi potek te stra-
šne vojne. Evropsko barbarstvo

je začelo, ameriški idealizem jo
je končal — in ne samo to: on bo
prerodil svet, in sicer po načelih
svojih ustanoviteljev in apostolov.
Njegovo geslo bo: Vsem ljudem za-
sigurano življenje, svobodo in ne-
ovirano uživanje sreče.

Noben narod, nobena država v
vsej svetovni zgodovini ni imela ta-
kih vrlih mož, kakor je trojica Wa-
shington, Franklin in Lincoln.

Ali so bili to možje visokega ro-
du, veliki vojskovodje ali možje ve-
like pobožnosti in svetega življenja?
Poglejmo: Washington, sousta-
novitelj Zedinjenih držav je oni o
katerem še danes narod pravi: Prvi
v miru, prvi v vojni in prvi v srcu
svojih rojakov.

Bil je sin posestnika in zemlje-
merca v angleški koloniji, ki lo je
kot poslanec v kongresu vedno za-
stopal. Skazal se je kot spreten po-
sredovalec med domovino in angle-
škimi oblastmi, in ko je izbruhnila
vstaja proti Angliji, je osnoval
obrambne sile in vodil vojno tako si-
lajno, da je morala priznati Anglija
neodvisnost kolonije Zedinjenih dr-

slovenskega naroda bomo morali našli moč in pot zunanje in notranje rešitve.

Pouk v šoli v obče.

Omenjali smo včeraj v našem listu, da od današnje meščanske družbe ne moremo pričakovati temeljite reforme šolstva, zlasti ne v smeri svobodne vzgoje. V šoli se vzgoja mladina po aprobiranih načrtih, ki gredo za tem, da ji predočijo veličino verskih sfer in vladajočih krogov, da vedno prav po srednjeveškem naučnem načelu, da se mora mladino dresirati spoštovanjem do teh fantomov, ker mlada duša še ni razumna in se ji ne more s stvarnimi razlogi dopovedati in pojasniti bistvo življenske prakse. Seveda je to na eni strani le domišljija pedagogov, ki žive popolnoma pod kapitalističnim in verskim vplivom, na drugi strani pa je ta pedagogika nujna potreba meščanske družbe, ker hoče, da ji služi šola kot orodje.

Ce pa presojamo vzgojo objektivno, moramo vedeti, da se mladina prav tako lahko realno vzgoja kakor doraščel človek. Ker pa so stopnje umevanja različne in je obzorje mladine mnogo ožje, sicer prihajamo do zaključka, da ima metoda vzgoje pri mladini edino razliko, da bazira na primitivnejšem obzorju. Od primitivnosti pa korakamo do popolnosti z razvojem otroškega uma in sposobnosti.

S sedanjo vzgojo, ki vtepa mladino v prvi vrsti češčenje in poveljevanje oseb, vidnih in nevidnih, se zmanjšuje interes mladine za realije. Onim predmetom se posveča toliko pažnje, toliko duševnih sil, da se polagoma zmanjšuje volja in veselje za realno znanje ter za umevanje družabnih oziroma socialnih razmer. Taka vzgoja je škodljiva zaradi tega, ker se z njo zbujata interes za fiktivne stvari in zato tudi opažamo navadno že v ljudski šoli, kakor smo rekli včeraj, da v dobi šolske obveznosti navadno polagoma pojenjava interes mladine za šolske učne predmete in deloljubnost. To prikazen nikakor ne moremo razlagati samo z naravno mrzno doma ali z razvojem mladine, ker je pač naravno, da bi interes mladine moral postajati vedno večji, če bi vzgoja odgovarjala deloljubnosti in napredovanju otroških telesnih in duševnih sil, ki tiče v vsakem bitju že po naravi.

Ne maramo očitati učiteljsstvu krivdo. Kakor je današnja šola plod meščanske - kapitalistične družbe, pravtako je tudi učiteljsvo produkt sistema. In če posamezni pedagog napiše še tako lepe članke in razprave o vzgoji, se v šoli vendar ne more otresti sistema, ki mu v mnogih paragrafih predpisuje, kako mora vzgajati. V tem tiči prva največja napaka. Vzgoja bi morala sloneti na zdravih načelih praktične umišne vzgoje, sedaj pa sloni na paragrafih, ki jih diktira vladajoča družba, ne zato, da se vzgoja mladina za človeško družbo, marveč zato, da jo vzgoja učiteljsvo za vladajoči razred. To velja za vse šolstvo brez izjeme, celo za vseučilišča, o katerih krivo pravimo, da so tribuna svobodne vede.

Pouk se mora postaviti na realna tla; uvesti se mora umstvena, enotna in svobodna vzgoja po načelih najmoderneje vzgoje in v prid celotne družbe; omogočiti se mora vsakomur izobrazba na državne stroške in vzgojitelji morajo biti popolnoma svobodni, ki so glede vzgoje odgovorni le svoji vesti in družbi, ne pa gospodujočemu razredu, kakor danes.

Zav. Trdno kot skala je stal nasproti kraljevi vlad, žrtvoval je vse premoženje in imetje, prevzel je vojaško vodstvo, in ko so po prvih bitkah kolonijalci podlegli, ga to ni strašilo. Neupogljiv se je vojskoval dalje, spopolnil in zboljšal je armada, delil je vse napore vojnega življenja s svojimi kmeti-naselenci, končno premagal angleške kolonijalne in nemške čete, ki so jih prodajali tedanjim nemški vladarji Anglijskim za denar. V znak hvaležnosti ga je izvolilo ljudstvo za svojega prvega predsednika.

Kaj ne, ta mož je mogel imeti visoke, da največje ideale, ki jih more človek sploh posedati: Ljubezen do človeštva, do naroda, je bila neomejena, ravno tako je bila tudi njegova nesebična požrtvovalnost.

B. Franklin je bil sodobnik Washingtonov. Rojen je bil v Bostonu kot sin izdelovalca mila. Oče ga je hotel izučiti v »zajfarski« obrti, pa Benjaminu to ni ugalalo. Šel je od doma ter se je izučil črkostavstva; potem je postal žurnalist in s časom znamenit znanstvenik. Iznasel je strelovod in je izdal jako učene knji-

Reforma v šolstvu je torej potrebna, a ne le malenkostna revizija, ne le krpilja, marveč popolna upravna in načelna reforma. Temeljita reforma, ki nima opraviti z ozirni na sedanjo družbo, mora biti naš smoter, in sicer, ker ni mogoče prodreti s tem načelom naenkrat, mora biti naša taktika v tej smeri evoliucijska, toda konkretna in dosledna. In za to je potrebna naša odločnost in odločnost zlasti tudi pedagogov.

Naglasili smo pravzaprav le en moment, ki je pa tako važen, da iz njega logično izhaja ves nadaljni razvoj šolstva in vzgoje. Zato menimo, da se morajo združiti vse sile pod geslom: šola človeštvu, ne pa kapitalističnemu razredu in njegemu hlapcem!

Politične vesti.

Jugoslavija.

Ministrski svet.

LDU. Beograd, 7. Ministrski svet se je v svoji seji v ponedeljek, 5. in v torek, 6. t. m. zvečer, obširno pečal z nemško ofenzivo na Koroškem. Snodnja seja je trajala do polu 23. ure.

Narodno predstavništvo.

LDU. Beograd, 6. Po zbornični seji je bil važen ministrski svet. Kakor se poroča iz političnih krogov, bodo seje narodnega predstavništva odgojene za najmanj deset dni. Petkova seja bo kratka in samo formalna.

Klub socialnih demokratov.

LDU. Beograd, 6. Kakor se čuje iz parlamentarnih krogov, namestila parlamentarni klub socialnih demokratov uvesti energično akcijo zaradi prepovedi proslave prvega maja, ob enem pa izvesti tudi debato o naši notranji politiki sploh.

Položaj na Koroškem.

Ljubljanski dopisni urad poroča iz uradnega vira, dne 7. maja ob devetih zjutraj: Dne 6. maja ob desete ure zjutraj naprej so napadali Nemci naše postojanke vzhodno Guštanja z veliko premočjo, z oklopnimi avtomobili in težko artiljerijo. Boj je trajal do tretje ure popoldne, v katerem se je odlikovala z veliko hrabrostjo četa neustrašenega nadporočnika Malgaja, ki je padel za svojo domovino. Ker se je pritisk premoči nadaljeval, so se naše čete bojujoč umaknile proti Spodnjemu Dravogradu.

Davek za samce.

LDU. Beograd, 6. Finančni minister je izdelal zakonsko predlogo o davku za samce. Zakonski načrt, ki bo predložen v najkrajšem času narodnemu predstavništvu, določa obdavčenje vseh samcev in vdovcev brez otrok v starosti od 25. do 60. leta. Vsakdo izmed njih bo moral brez razlike plačevati letnega davka 240 dinarjev. Razum tega pa bodo morali prizadeti plačevati na leto doklade k vsem direktnim davkom in sicer v starosti od 30. do 45. leta v izmeri 100%, od 25. do 29. in od 46. do 50. leta 50%, od 51. do 60. leta pa 25%. Davek se bo začel pobirati s pričetkom leta 1920. Minister utemeljuje svojo predlogo z razlogi pravičnosti plačevanja davkov.

Za povzdigo poljedelstva.

LDU. Beograd, 6. Vlada bo sklicala kongres vseh zadržnih organizacij v državi, ki naj skupno izdelajo načrt za čim večjo povzdigo našega poljedelstva.

Za vrnitev izselencev v domovino.

LDU. Beograd, 6. Vlada se bavi z vprašanjem, kako omogočiti povra-

tek v domovino onim številnim Jugoslovonom, ki so se izselili v Ameriko.

Invalidski domovi.

LDU. Beograd, 6. Ministrski svet je sklenil osnovati v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu invalidske domove po angleškem vzoru. V te domove bodo sprejemali invalide iz vojne leta 1912—1919 iz vseh delov Jugoslavije.

Po svetu.

Deutsch o nemškem prodiranju na Koroškem.

LDU. Dunaj, 6. (DunKU.) Načelnik italijanske komisije za nadziranje premirja na Dunaju, general Segre je obiskal danes državnega tajnika za vojaške posle. Deutscha in protestiral proti prekoračenju demarkacijske črte, ki so ga zagrešili nemško-avstrijski oddelki na Koroškem. Državni tajnik je odgovoril, da so vojaško akcijo na Koroškem, katero je izvršila deželna vlada s prebivalstvom, izsilili Jugoslovani s svojim neupravičenim napadom. Dasiravno je bil namen teh vojaških ukrepov izključno le obramba jugoslovanskega napada, je nastala vendar tekom vojaških operacij iz taktičnih razlogov potreba, da se demarkacijska črta na več mestih prekorači. Nemško-avstrijska vlada je že izdala povelje, da se dalje prodiranje nemudoma ustavi in je poslala v tem zmislu tudi najstrožja navodila v Celovec.

Položaj na Ogrskem.

LDU. Budimpešta, 7. (DunKU.) OKU. javlja, da so vse vesti v dunajskih listih, glasom katerih da je ogrska sovjetska vlada kapitulirala, in da so člani vlade ubežali iz Budimpešte, popolnoma neosnovane. Ravno tako je neosnovana vest, da je telefonska zveza med Dunajem in Budimpešto pretrgana, kakor tudi poročila o izgubah dunajskih komunističnih čet, ki se bojujejo na Ogrskem.

LDU. Budimpešta, 6. (DunKU.) OKU. javlja: Ogrska revolucionarna vlada je vse na različnih frontah bojujoče se čete postavila pod enotno centralno vodstvo. Armadno poveljstvo vzhodne armade je postalo vrhovno armadno poveljstvo. Za vrhovnega poveljnika je imenoval Viljem Böhm, za šefa generalnega štaba pa Avrelij Stromfeld.

Zveza med Nemčijo in Švico.

LDU. Nauen, 7. (Brezlično.) Nemška vlada je preklicala odlok, s katerim je sivočasno prepovedala prevoz preko nemškega ozemlja v Švico in iz Švice. Za pošiljate blaga v Rusijo in na Poljsko, kakor tudi za pošiljate živih sploh je potrebno še nadalje posebno dovoljenje nemške vlade, ako se ima vršiti prevoz po nemškem ozemlju.

Nemčija o vrnitvi Orlanda.

LDU. Nauen, 6. (Brezlično.) Dejstvo, da se vrne Orlando in Sonfino v Pariz v sredo zjutraj in da se mirovna pogodba izroči v sredo popoldne, tolmačijo v Nemčiji kot priznanje, da je smatrala Francija nemogoče, začeti pogajanja z Nemčijo brez Italije in da je zavlačeval varjem otvoritvene seje hotela pridobiti česa za pobotanje z Italijo.

Mirovna konferenca.

LDU. Pariz, 6. (DunKU.) »Agence Havas« javlja: Pooblastila italijanske mirovne delegacije so bila danes izročena nemškim pooblaščencom.

LDU. Pariz, 6. (Brezlično.) Besedilo mirovnih preliminariev bodo

delegatom držav, ki so se vojskovale z Nemčijo, danes popoldne ob dveh v tajni seji sporočili v palači d'Orsay. Sklenilo se je, da bodo ob izročitvi mirovne pogodbe pripustili 30 zastopnikov časopisja za vele-vlasti in dominijo in 10 zastopnikov za države, ki imajo poseben interes. Nemško delegacijo bo zastopalo 6 pooblaščenec, katere bodo spremljali tajniki in 5 poročevalcev.

LDU. Berlin, 7. (DunKU.) WU. javlja iz Versailles: O pripravih za izročitev mirovne pogodbe poroča francosko časopisje nastopne podrobnosti: Clemenceau, Wilson in Lloyd George so včeraj v Versaillesu osebno odredili, da se v dvorano postavi velika miza v obliki podkve. Na gornjem koncu bodo sedeli Clemenceau, Lloyd George na desni, Wilson na levi strani. Na desni vzdolžni strani bodo sedeli francoski zastopnik in maršal Foch, dalje zastopniki Anglije, Italije, Belgije, Brazilije, Portugalske in Srbije, na levi vzdolžni strani pa zastopniki Amerike, Japonske, Rumunije, Poljske, Čehoslovaške in angleških dominijev. Slovesnost sama bo glasom »Echo de Paris« precej kratka. Točno ob treh morajo biti zastopniki alicrancov na svojih mestih. Nato bo polkovnik Henry uvedel nemške pooblaščenca. Clemenceau bo kot predsednik konference osebno izročil mirovni spis nemškim odposlancem. Poprej pa bo Clemenceau v imenu alicrancov in asocirancov imel nagovor, ki bo trajal približno 10 minut; njegovo vsebino bodo v nasprotju z diplomatskimi običaji že prej naznanili grofu Brockdorff-Rantzau-u; ni še znano, bo-li grof Brockdorff-Rantzau odgovoril. »Echo de Paris« piše, da dobi Nemci 14 dnevni rok, da predložijo pismene pripombe, tako da se more pričakovati nemški odgovor pred 22. majem. Nemcev ne bodo ovirali, ako bodo hoteli poslati posebne sle v Berlin, da ondi proučijo pogodbo. Pričakovati je, da se bo mir podpisal 3. ali 5. junija.

Odbor zveze narodov.

LDU. Lyon, 7. (Brezlično.) Odbor za organizacijo zveze narodov, ustanovljen v zmislu resolucije, katero je sprejela mirovna konferenca v plenarni seji dne 28. aprila, je imel svoj prvi sestanek včeraj ob 16. v hotelu Grillon. Na predlog polkovnika Housen je bil izvoljen za predsednika odbora Pichon, francoski minister za zunanje stvari, Sir Erik Drummond je bil naprošen, da prevzame posle generalnega tajnika.

Stavka bančnih uradnikov v Parizu.

LDU. Versailles, 6. (DunKU.) Stavka bančnih uradnikov traja dalje po vsem Parizu. Večina velikih bank je ustavila poslovanje. Popoldne so šli stavkajoči v sprevedu k banki »Credit Lyonnais« in jo prisilili, da je ustavila delo.

Iz naših šol.

Zadnjih smo pisali o političnih šolah v Sloveniji. Govorili smo posebej tudi o politični šoli v Trbovljah. Uspehi so tu. Da so politične šole velikega pomena, to je umevno. Da pokažemo uspeh takih šol, smo objavili priobčiti par spisov udeležencev naše politične šole v Trbovljah. Prinašamo tu nalogo nekega učenca te šole o velevažnem gospodarskem vprašanju, o produkciji premoga. Več enakih zanimivih in važnih

obravnav, ki kažejo, da se delavstvo probuja in se zna tudi politično orijentirati in prav presojati, ki pa tudi kažejo na važnost političnih šol, bomo prinesli še v prihodnje.

Zakaj pada produkcija premoga v Trbovljah.

Z ustanovitvijo Jugoslavije so zadobili rudniki v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju, veliko večji pomen in važnost, kakor so ga imeli v Avstriji, ker je od premoga teh rudnikov odvisna vsa industrija kakor tudi promet v Jugoslaviji. Zato dela padanje produkcije premoga v Trbovljah vladi velike skrbi. Po informacijah, katere so dobili zastopniki vlade v Trbovljah, pripravlja vlada načrt, po katerem naj bi se produkcija premoga zvišala vsaj na normalno višino. Če bo vlada zdelala pravi način reformiranja, se bo v doglednem času dala produkcija premoga gotovo zvišati.

Na vprašanje, zakaj pada produkcija premoga v Trbovljah, se v splošnem odgovarja, da je glaven vzrok: pomanjkanje vozičkov. Res je, da je med vojno postalo veliko vozičkov nerabnih in ker se razbitih ni nadomestilo z istim številom novih, je nastal primanjkljaj okrog 605 vozičkov. To pa ne more biti edini glaven vzrok, če pomislimo, da je v Trbovljah danes na razpolago okrog 2500 vozičkov za spravlanje. Če od tega 500 vozičkov za prevoz materiala, deputatnega premoga in za one vozičke, ki se nahajajo v popravilu, ostane za prevoz premoga 2000 vozičkov, s katerimi bi se dalo dnevno producirati 3000 vozičkov premoga, če računamo, da rabi voziček od kraja, kjer je bil napolnjen do separacije in zopet nazaj, 16 ur (kar pa je veliko preveč).

Vzroki padanja produkcije morajo iti torej tudi še drugje. Po mojem mnenju je iskati glavni vzrok v napačnem sistemu rudniške uprave v Trbovljah. Zakaj ni padla produkcija premoga tako globoko v Hrastniku ali pa v Zagorju? Ker se je tam drugače gospodarilo, kakor pri nas.

V zadnjih letih je vsak neveščak, lahko spoznal, da mora sistem, katerega je v Trbovljah uvedel ravatelj Heinrich, privedi rudnik do poloma. In prihod poloma je bil pospešen z nepremišljenim izropanjem rudnika med vojno. Ravatelj produkcija ni bila nikdar dovolj visoka, in tudi, če so dnevno čez 4700 vozičkov spravljali, je še vedno priskal in zahteval, da se mora produkcija pod vsakim pogojem zvišati. Produkcija se je pa med vojno mogla držati na tako visoki stopnji le s tem, da so bodočnost rudnika riskirali. Računali niso, da vojna lahko trpi toliko časa. Prva leta so se tolažili, da bo vojna kmalu konec in potem že vse popravilo, kar so zamudili. Vojne ni hotelo biti konec in še za časa Avstrije je pričela padati produkcija premoga.

Po mojem mnenju so vzroki padanja produkcije premoga sledeči: 1. Ropanje v rudniku med vojno. 2. Razbit, neraben rudniški obratni inventar. 3. Desorganizacija rudniške uprave. 4. Slaba prehrana delavstva.

Znano je, da se mora v vsaki jamni delati na pripravi (Vorrichtung) in na odkopu (Abbau) in da, če se hoče imeti dovolj premoga na odkopu, se mora primerno delati tudi na pripravi. Seveda delo na pripravi ni tako produktivno kakor na odkopu. Zato se med vojno ni v dovoljni meri pripravljalo in danes produkcija pada, ker se mora v pretežni meri delati na pripravi. Zaspajanje praznih jam se ni posvečala potrebna pozornost, zato so jame danes v nekaterih krajih izpostavljene hudemu pritisku in ognju, kar uničuje cele rove v jami, zavira vožnjo in zahteva veliko dela in lesa. Na dnevnem kopu so spodkopali v premogu celo goro in povzročili s tem plazovje, ki je vžgalo cel hrib premoga.

Med vojno se na potrebno vzdržbo obratnega inventarja ni pazilo. Danes so vsi stroji potrebni temeljitega popravila, za kar bi se rabilo precej časa in veliko materiala in je zato enkrat nemogoče. Vozički za premog so skoraj nerabni. Ležišča pri vozičkih se niso dovolj mazala in zato so medeni deli ležišča popolnoma izjedeni in danes tečejo vozički že na železju. Vse to upliva zelo na prevažanje, ki je s takim inventarjem oteženo. Danes vozijo poln voziček premoga navadno trije delavci, preje je zadostoval eden. Seveda pri tem slučajno nosi del tveganje tudi slaba in nezadostna prehrana. Nadalje so železniški vozički popolnoma razbiti in vozički padajo neurenehomu iz tira. To ovira celo

na kmetiji svojih starišev, a vedno se je šolal. Postal je poštar, učil se zraven pravdnštva, postal je advokat in kot tak je nastopil javno za odpravo suženjstva črncev v Zedinjenih državah. V civilni vojni Zedinjenih držav, 1861.—64., je postal predsednik. Njegovemu modremu, premišljenemu postopanju v vojni in državnih zadevah, v najbolj kritičnih položajih, se je posrečilo, da je ta vojna v severnih državah izpadla v interesu človečanstva. Suženjstvo je bilo odpravljeno. Zato pa je moral dati življenje. Oledališki igralec z imenom Booth ga je ustrelil v gledališču v Washingtonu.

Tudi Lincoln je bil idealno razpoložena narava, če ne bi bil, bi gotovo ne zastopal tako vstrajno, spretno in neustrašeno svoj ideal za oproščanje sužnjev, kakor ga je, in kar je moral mučeniško plačati s svojim življenjem.

Zdaj pa vzemimo Ulis. Granta. Bil je velik in uspešen vojskovodja, njegovemu vojaškemu delovanju se imajo Zedinjene države zahvaliti, da so severne države nad južne — 1864. leta zmazale — in vendar se

ni moglo ime Granta v srce ameriškega naroda tako globoko ukoreniniti, kakor imena W. F. in L. To kaže, da ameriško ljudstvo nima nikakega nagnjenja do militarizma, da ga ne očarajo in ne navdušijo moške, ki imajo z mečem, z ubijanjem drugih ljudi opraviti, in to služi ameriškemu narodu v največjo čast.

Ti trije moške Washington, Franklin in Lincoln so sveta trojica ameriškega naroda, vsi trije so bili idealisti v najčistijem pomenu besede, in če bi ameriški narod ne imel v sebi idealnega razpoloženja, bi jih ne častil in slavil tako, kakor jih.

Amerikanci, ki so se pravkar bojevali v Evropi, so vedeli — vsak izmed njih — da gre za visoke, idealne cilje v tej vojni in vsak je pripravljen preliti zanje svojo kri. Ameriški vojniki so edini med vsemi borečimi se silami, ki se zavajajo, da so človeška bitja, ki se vajo za ohranitev največjih človeških darov: za življenje, svobodo, srečo, in to ne samo zase, temveč za vse človeštvo.

Kje ima Evropa take ljudi?

prevažanje in vzdigovanje vozičkov stane veliko dela. Stroji na separaciji so zlahka in ne morejo izdelovati niti polovice tega, kar so delali pred vojno.

V Trbovljah so 4 okrožja, ki producirajo premog. Na čelu vsakega okrožja stoji obratni vodja, ki vodi dela v svojem okrožju. Ker je uveden za produkcijo premoga zistem premij, gleda vsak obratni vodja, da on kolikor mogoče veliko producira in če tudi trpijo pri tem druga okrožja. N. pr.: Vozičke, ki se razdeljujejo v savskem rovu, dobi v prvi vrsti tisto okrožje, h kateremu spada paznik, ki vozičke razdeljuje in vodi motorjeve, ki vozičke vozijo. Tako se zgodi, da dobi eno okrožje vozičkov za cel dan skupaj in ti vozički čakajo ure in ure, preden so napolnjeni; med tem pa drugo okrožje čaka na prazne vozičke. Ali: Eno okrožje ima preveč delavcev, drugo jih pa potrebuje itd.

Splošno manjka enotnega vodstva. Vsak dela, kar hoče. Da pri takem vodstvu trpi produkcija, je jasno. Tudi nezmožnost nekaterih paznikov ovira produkcijo. Pazniki se rekrutirajo večinoma iz delavstva, kar je popolnoma pravilno. Rudniško vodstvo pa ne imenuje za paznike najzmožnejših delavcev, ampak pri imenovanju igra navadno glavno vlogo protekcija in podkupljivost višjih uradnikov. Zato se dobijo danes pazniki, ki ne znajo niti pisati, niti čitati. Vsakdo lahko uvidi, da taki ljudje niso za pazniško službo, samo rudniško vodstvo tega ne more razumeti.

Na padanju produkcije je kriva tudi slaba in nezadostna prehrana rudarjev. Če hoče imeti rudar za svoje težko delo dovolj sile, mora skrbeti seveda za dovolj dobro in tečno hrano. Da predpisane racije ne zadostujejo, je temveč. Drugje so pa živila predraga, da bi si jih rudar mogel preskrbeti. Zato peša delavna moč rudarja; seveda se produkcija ljudi ne bo tako zvišala, če vlada odkaže malo več živil, ker moči, katere so rudarji izgubili v 4 in pol letih stradanja, ni mogoče zopet pridobiti v nekaj mesecih.

Če hočemo produkcijo premoga v Trbovljah zvišati, se mora v prvi vrsti odpraviti sedanjí zistem rudniške uprave, popraviti se mora razbiti rudniški obratni inventar in rudarji morajo dobiti dovolj tečne hrane, da bodo imeli dovolj moči za haporno rudarsko delo. — Hl.

Dopisi.

Vrhnik.

Neznanemu dopisniku »Jugoslavije« se poljubi že v drugič zaletavati se v davčnega uradnika Weixlerja in železniškega vpokojenca Orosija, očitaje jima nemškutarstvo in konfidentstvo. V koliko je to upravičeno in prav, še ni dognano, pač pa je to že dognal skrivaj JDS, ki je na odstranitvi teh dveh hudo interesiran. Želim pa vrhu vsega, naj stika za nemškutarji, voluni in prilični med svojimi ožjimi pristaši, da bo razkrivanje obširnejše in zanimivejše, pa tudi bolj potrebno. Na ta način si lahko pridobi znatne zasluge za Vrhniko, ker je več ko gotovo, da z dosedanjí svojo »možnostjo« še ne zasluži, da bi ga kdo iskal in z njim v stvari obračunal.

Laški trg.

Pivovarna v Laškem trgu je res čudno gnezdo. Razmere so tam take, da je človeka kar strah, če gre mimo. Ljudje delajo po 15, 12, 14 in 16 ur na dan, brez vsakršnega plačila za čezurno delo. Delavci so tako slabo plačani, da ne morejo živeti s plačili, zato pa ne more dobiti pivovarna dobrih in izurjenih delavcev. Menjajajo se kakor bučice v panju, danes pride, jutri gre, enako je tudi s strojniki, ker nihče ne ostane v delu. Zato pa imajo take neizkušene ljudi, ki kurijo pod kotlom za paro brez vode, da prihaja ves trg v nevarnost. Za premog se vodstvo tovarne tudi ne pobruga. Tak premog imajo, da kurjač z vsó energijo in spretnostjo ne more pripravljati dovolj pare. Najlepše je pa še to, če stroji ne gredo dobro, pošlje ravnatelj ponoči mojstra z naročilom: »Če ne bode dovolj pare, pride sam doli in ga ustrelí.« Morda je to le šala. Vendar pa ali je to kakšno ravnanje ravnatelja z delavci? Kje je tukaj obrtni nadzorništvo, da bi pogledalo malo za kučise? Ali ve gospod Smrtnik za vse to početje? Le tako naprej gospodje: hvaležni smo Vam, ker vi s tem delate za organizacijo delavcev.

Celje.

»Nova Doba« z dne 1. maja izbruhota kot odgovor na članek v »Napreju« — Jugoslovanska demokrat-

ška mešanica — ogenj ogorčenja. Ker je naša socialno-demokratska stranka internacionalna in pride poseben tu v Celju precej nemških sodrugov v poštev. Nam ni potreba modrosti N. D., da bi znali voliti odbornike v svoji organizaciji. Približno pa enkrat za vselej, da je vse društveno poslovanje vedno le slovensko. Glede členanja o verižni kupčiji pa se naj gospodje ozrejo v svoje lastne kote, pa bodo takoj opazili, kdo in kako verižijo. Moko prodajajo po 10 K, ričet po 12 K, fižol po 10 K, špeh tudi po 50 K itd. Imamo tudi trgovca, ki sliši na vaše ime in ki ni imel pred vojno nič, sedaj je pa bogat. Torej nikar ne govorite toliko, da vam lastne besede ne zaprosapo.

Rogatec.

Pri nas smo dobili nadučitelja gospoda Senčiča. Ta mož je pa tudi gerent ali začasni občinski predstojnik. Surov je mož do skrajnosti. Socialni demokratje so mu posebno v želodcu, in celo nad ubogimi učenci se znaša v šoli. Pred nekaj dnevi je prišel dvanajstletni fantek samo par minut prepozno v šolo. Gospod nadučitelj zgrabi fantka za tilnik in ga pretepe, tako da je dobil krvave potplutbe. Sodrugi Kunej, oče fantka, je peljal dečka k zdravniku, da je otroka pregledal in seveda se bo moral sedaj gospod Senčič pri sodnji zagovarjati. Ali res mislijo nekateri učitelji, da bo sedaj surovost svobodna, da bodo sedaj pretepali otroke kakor živino. Ali je to kultura? Odločno protestiramo proti takim surovim izrastkom: ako pa hočete, gospod Senčič, batine deliti, pa se takoj poberite tja, kjer bodo take ljudi rabili. Toliko danes; več pa ob priliki.

Položaj v zasedeni Istri.

LDU. Pulj, 29. (Zakasnelo.) Zadnje vesti iz Pariza so naše ljudstvo zelo potle. Narod ne more verovati, da bi te pokrajine morale pripasti Italiji. Dalje nam plebiscit, pravi ljudstvo, pa boste videli, koliko glasov bo oddanih za Italijo.

Dne 20. aprila so bile tukaj demonstracije proti Wilsonu. Sprevedu je prisostvovalo samo okoli 300 civilnih oseb, drugo je bilo vojaštvo, ki je okupiralo mesto Pulj, žal v imenu entente. Kot govornika na trgu Foro sta se odlikovala neki italijanski volak in kapitan. Od domačih Italijanov je govoril samo izrednik Stanič, ki je bil zadnje dni imenovan poveljnikom. Do sedaj je bilo v Pulju interniranih in izgnanih okoli 1000 oseb. Pritisk na naš narod postaja vsak dan večji. Deca mora pohajati v italijanske šole, vendar se čujejo po mestu tuhtam vzkliki »Jugoslovanska mati, ne žalu.« Italijanske novine so pričele javno napadati vse naše ljudi.

Zanimiv je slučaj iz bližnjega Vinkurana, kjer je kot občinski župan naš človek, Martin Rosanda. Poveljnik karabinerjev je sklical v sredo vasi vse prebivalstvo ter mu rekel, da bo Rosandiju odvzel županstvo, kdor je za Rosando, naj stopi na njegovo stran, a kdor ni, naj ostane na strani poveljnika. Vse ljudstvo je stopilo na stran Rosande in pričelo vzklikati: »Mi vas nečemo, dajte nam hrvatske šole, a ne italijanskih. Odidite v Italijo!« Karabinjer je ostal sam z dolgim nosom. Narod veliko trpi pod nasiljem »zmagovalca«.

Dne 25. aprila so bile v Trstu velike demonstracije proti Wilsonu. Sploh je v Istri, Trstu in Goricki, ki bi morali pripasti Italiji, naše in italijansko ljudstvo naravnost razočarano, ker ve, da bo materialno propadlo in da bo prisiljeno, zapustiti rodno grudo, ako pride pod Italijo.

Jugoslovani v zasedenem ozemlju nimajo nobenega zaupanja do italijanskega denarja, pa nikakor nečejo izmenjati bankovcev Avstro-ogrske banke. Italijanske oblasti uporabljajo vsa sredstva, da bi prilile ljudstvo k izmenjavi. Povsod vlada prepričanje, da bo kurz italijanske valute svoječasno postal mnogo nižji nego je sedaj kurz krome. Uradni (prisilni) kurz je 250 K. v čemur vidi ljudstvo svoj propad in popolno uničenje, tem bolj, ker se gre tako daleč, da se plača za 100 K srebra le 80 lir papirja. Potrebno je, da se na to dejstvo opozori jugoslovanske finančne kroge, predvsem pa na zaloge skritega nežigosanega denarja, da ga bodo mogli istrski seljaki — vsekakor sami Jugoslovani — izmenjati v pravem času za jugoslovansko valuto.

Interniranja se po Istri množe z vsakim dnem. Načrt italijanskih oblasti, za katerega so doznali naši zanesljivi ljudje, je odstraniti v vsej Istri duhovnič. učitelje, ostalo inteligenco, uglednejše kmete in tako vse, kar je proti Italiji.

Dnevne vesti.

— Orožne vaje. Kakor znano se izvrši te dni prebiranje v zmislu poziva k orožnim vajam. V kolikor smo informirani, gre v tem slučaju le za šesttedenske orožne vaje. Po končani določeni šesttedenski dobi, bodo vpoklicani zopet odpušteni.

— Manufakturno blago v Ljubljani. Deželna vlada je dovolila ljubljanskim veletržcem z manufakturnim blagom uvoz manufakturnega blaga, ki ga pa morajo ti trgovci prodajati detajlistom in konzumentom pod državno kontrolo. Vsak veletržec mora imeti v svojih lokalih seznam vseh vrst tega blaga, vzorce in cene na drobno in na debelo odobrene od deželne vlade. Tudi mora biti vsak kos blaga tako numeriran. Kar velja za trgovce na debelo, velja tudi za detajliste, ki izvedo ceno, po kateri smejo prodajati na drobno pri nakupu. Občinstvo se opozarja, da pri nakupu samo izvršuje kontrolo in če vidi, da prodaja ni v redu, ali da so cene višje, se lahko prepriča o cenah in vzorcih pri Prehodnogospodarskem uradu v Ljubljani, kjer so cene in vzorci na vpogled.

— Povišba vozniš cen. Ministarstvo saobračaja je z odlokom br. 3396 iz leta 1919. zvišalo na železnih kraljestva Srba, Hrvata i Slovenaca v področju ljubljanskega ravnateljstva z veljavnostjo iz dne 16. maja 1919. do preklica, oziroma do izvedbe v tarifi, vse vozne cene za prevoz oseb, psov, prtljage in pospešnega blaga. Nove enote znašajo: 1. Za osebe: I. razred osebni vlak od 1—100 km 50 vin., od 101 km dalje 37½ vin. II. razred osebni vlak od 1—100 km 40 vin., od 101 km dalje 30 vin. III. razred osebni vlak od 1—100 km 20 vin., od 101 km dalje 15 vin. za vsak kilometer. Najmanjša voznina se računa za pet kilometrov. 2. Za pse: 60 vin. za vsakeh pričeti 10 km in vsakega psa: najmanjša pristojbina znaša 3 K s kolkom vred. Stojnina znaša za vsako pričeto uro in psa 60 vin. 3. Za prtljago: 30 vin. za vsakeh pričeti 10 km in 10 kg; najmanjša pristojbina znaša 2 K s kolkom vred. Ležnina znaša za vsak kos in pričeti dan 50 vin. 4. Za pospešno blago: 60 vin. za vsakeh pričeti 10 km in 10 kg; najmanjša pristojbina znaša 3 K s kolkom vred. Delavske povratne in tedenske vozovnice so opuščene. Delavci plačajo na podstavi izkaznic polovično ceno III. razreda osebnega vlaka. Postajne vstopnice veljajo 50 vinarjev. Veljavne so le v cenovniku navedene cene, ne pa one, ki so natisnjene na vozovnicah.

Drobno.

— Državna posredovalnica za delo, podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 27. aprila do 3. maja 1919 je iskalo delo 199 moških in 112 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 97 moških in 54 ženski delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 71. Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« je od 1. januarja do 3. maja 1919 iskalo delo 5737 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 4424 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 1213. Delo iščejo pisarniške moči (207), trgovski uslužbenici (146), služkinje (179), sluge, mizarji, kolarji, zidarji, slikarji, ključavničarji, natakarji, delavci vseh vrst, čevljarji, tovarniške delavke itd.

— Višji šolski svet je odpustil iz šolske službe na javnih ljudskih in meščanskih šolah v ozemlju Deželne vlade v Ljubljani: 1. Antona Kerna, ravnatelja; 2. Ano Kaschowitz, strokovno učiteljico; 3. Elzo Danko, strokovno učiteljico; 4. Amalijo Heiss, strokovno učiteljico; 5. Viljemino Štrukl, učiteljico ročnih del — vse na dekliški meščanski šoli v Ptulju; 6. Marijo pl. Strobach, učiteljico; 7. Amalijo Danko, učiteljico; 8. Marijo Pichler, učiteljico; 9. Erno pl. Elsner, učiteljico; 10. Freyo Sutter, namestno učiteljico; 11. Heleno Dermout, namestno učiteljico — vse na dekliški ljudski šoli v Ptulju; 12. Ivana Wolfa, ravnatelja; 13. Franca Mihlbauerja, učitelja; 14. Karla Krambergerja, učitelja; 15. Gabrielo Wressnig, namestno učiteljico; 16. Martino Pristernig, namestno učiteljico; 17. Zofijo Lassbacher, namestno učiteljico; 18. Ido Hörtl, namestno učiteljico; 19. Marjeto Kainz, namestno učiteljico — vsi na deški ljudski šoli v Ptulju; 20. Rikarda Wolfa, učitelja na deški ljudski šoli v Ptulju, prideljenega deški meščanski šoli v Mariboru.

— 2000 kron globe je prisodil vzklicni senat ljubljanskega deželne sodišča »pekovskemu mojstru Bončarju v Ljubljani. Zagrešil je

prestopki draženja. Ker je prodajal kruh brez kart, hlebček po 1 krono, na karte pa po 80 vin. Hlebčki niso tehtali po 70, marveč le po 65 dek. Okrajno sodišče je prisodilo obtožencu 3 dni zapora in 300 kron globe, katero kazen je vzklicni senat (predsednik Regali) spremenil v denarno globo 2000 kron.

— Izgubila se je deklica Viktorija Kuder, 13 let stara. Raznašala je časopise. Dne 1. t. m. je od svojih starišev v Rožni dolini odšla neznan kam. Deklica je majhne postave, okroglega obraza, svetlih las in oblečena je bila v sivo obleko.

— Pogreša se 14letna Vera Mahovski, dijakinja na državni gimnaziji v Ljubljani. Pred nekako petimi dnevi je odšla od doma in se ni več vrnila. Ker so starši v skrbeh, da se ji ni mogoče pripetila kaka nesreča, se naproša dotičnega, komur bi bilo o njej kaj znano, da sporoči starišem v deželni bolnici. Deklica je za svojo starost izvanredno močno razvita, močna, velike postave, dolgih temnih las in je lepo oblečena.

— Mestna elektrarna ljubljanskega naznanja občinstvu: »Pričakovati je, da bodo v doglednem času na razpolago v Ljubljani in okolici poljubne množine električnega toka, katerega bo mogoče oddajati po razmeroma nizkih cenah. Ljubljanski konsumni okoliš bo zelo velik ter bo najbrže obsegal vse večje kraje ljubljanskega okrajnega glavarstva. Za izmero daljnovodov in drugih električnih naprav je treba ugotoviti sedanjo potrebo in bodoči konsum električnega toka v Ljubljani in okolici. V to svrhu se vabijo zlasti industrijalci, obrtniki in druga podjetja, da tekem 8 dni pisмено prijavijo ravnateljstvu mestne elektrarne ljubljanske, koliko konjskih sil in koliko razsvetljave bi rabili tekem prvih par let ter koliko po preteku kakih 5 let.«

— Eksplozija streliva. Ogromno skladišče municije na tekalšču Gröndental pri Bruslju je zletelo davi v zrak. Koliko je bilo človeških žrtev, še ni znano.

Iz stranke.

Politična šola na Viču nocí odpade.

Shodi.

Shodi 11. maja 1919.

V Biskah ob 10. uri dop. V Cerkljah, poroča poročevalec iz Ljubljane.

St. Janž poroča sodr. Velič v c. V Laporjih, poročata sodr. Perdan in Makuc.

Za Videm in Krško shod v Vidnu poroča Malovrh iz Hrastnika.

Pečica. V nedeljo, 11. t. m. popoldne shod v gostilni Kodrič. Poroča sodrug Vidgaj iz Rogaske Slatine. Čas se določí.

Poročila.

Podvince pri Ptulju.

V nedeljo, 4. t. m. se je vršil pri nas javen shod, ki so ga sklicali tukajšnji sodrugl. Prostorí gostilne pri Korenjaku so bili polni delavcev in kmetov. Shoda se je udeležilo tudi lepo število žensk. Predsedoval je sodrug Rozman. Sodrugi Komavli je poročal o političnem položaju in razvil program socialne demokracije. Nadalje je pojasnil stališče, ki ga naša stranka zavzema v raznih vprašanjih, posebno pa o agrarni reformi. Pojasnil je tudi delovanje slovenskih in meščanskih strank pred vojno in po vojni in temeljito ožigosal počenjanje teh strank, ki očitajo socialnim demokratom hujskanje in agitacijo pod firmo JDS in VSLS, ki hujajo proti naši stranki in njenim pristašem na najnesramnejši način. Opozoril je sodrug Komavli navzore na pisanenje meščanskega časopisa, iz katerega bodo sami spoznali, na kateri strani je hujskanje. Po eno liberalci, pardon, jugoslovanski demokratje čutijo, da se bliža polom, zato hujskajo na vse pretege ljudstvo proti naši stranki ter vabijo delavstvo v narodne organizacije, ker bodo vedo, da bodo pri prihodnjih volitvah grozovito pogoreli, če jim delavstvo in kmet obrnejo hrbet. Končno je priporočal udeležence shoda naj pristopijo v naše organizacije in naj se naročajo na naše časopise »Naprej« in »Ljudski Glas«. Po shodu se je razprodalo nekoliko števil »Majskega spisa«. V kratkem se ustanovi okrajna organizacija. Mimogrede: Po shodu se je približal sodrug Komavliju neki fantalin in mu stavil razna vprašanja, ter povedal, da je steno grafičar govor sodruga Komavlija. Ta mu je takoj povedal kar mu je šlo, napr je »Junak stenografije« začel pripovedovati, da so voditelji

naše stranke podkupljeni, kar mu je Komavli rekel, da je zadel slabo adresno in ga vprašal, zakaj se ni pri shodu oglašil k besedi, je junček skočil z »podkupljenci« v Gradec ter povedal, da so socialistični voditelji med vojno vodili delavstvo za nos. Ko mu je še enkrat Komavli povedal, da je za kšest s prodajanjem podkupljenih socialistov slaba letina, je fantalin junaka umolknil.

St. Janž ob juž. žel. V nedeljo, dne 27. aprila so sklicali tukaj socialni demokrati shod, kar je pa ob nasprotni stranke tako razburilo, da so imele razne nočne sestanke, kako da bi shod preprečile. Preje so si bili gospodje vedno v laseh, ampak na 27. marca so si bili prav v bratskem objemu. Pripravljali so se dolgo na to, da nam preprečijo shod. Smejali smo se. Zakaj bi jih ne pustili zaenkrat govoriti na delavskem shodu. In zares: upekli so se tako, da jim bo za svoje početje za vedno žal. Že pred 3. uro se je jela neka kreature ujedati, zakaj da ne začnemo. Ob 3. uri je sodrug Esih iz St. Jurja otvoril shod in pustil voliti predsedstvo. Gospodje, po imenih Drogenik, gostilničar in Dobovišek, sta začela upiti, kakor da bi jim bil kdo drl kožo raz telesa. Gospod kaplan je pripeljal nekaj podreptikov s seboj, pa tudi na cerkvene pevke ni pozabil. Po navodilu, če bi začeli socialisti na shodu govoriti, bi bile one pele. Nekdanji nadporočnik Dobovišek je predlagal za predsednika shoda dičnega župana Rataja in Drogenika za zapisnikarja. Sodr. Marj je nato opozoril gospode na posledice njihovega nesposobnega početja in jim povedal kar je bilo treba. Njihovo besno upitje ne bo nič pomagalo. Zakaj so se gospodje tako bali shoda vemo prav dobro. Razlogi so različni, nekoliko strankini, še največ pa — osebni. Bala so se, da jih razkrinkamo. Prvi se je bal gospod Drogenik, in potem še drugi, seveda za svojo čast, da bi ne zvedeli delavci, kaj se je delalo, dokler je imel še aprovizacijo. Hm, hm, gospodje, kaj je z vašimi kupčijami z raznimi postajenačelniki? Vsi dobri Slovenci, kupčije z Nemci so pa prišle vseeno prav, ne boste tako prikrili resnice. Zdaj vas vsi poznajo. Bolj pa se nam je dopadel gospod župan Rataj, ki je bil komaj izvoljen za predsednika shoda, ni hotel dati nobenemu besede. Se je tako oblastno sukal kakor puran, in upil, da je on predsednik. Gospod Rataj, je ne tako oblastno, da se vam županski stolec ne prevrne. Noge so že precej gnile, se že majoje. Čez vse se je pa odlikoval Dr. Dobovišek, on je prav dobro razlagal program JSDS, rekel je sledeče: »Socialni demokratje hočejo deliti premoženje, bi prišli h kmetu, prvič bi mu vzeli kravo, drugič bi prišli po ženo, in tretjič bi prišli pa vzeli hišo, kmetu bi pa poslali na travnik stanovate«. Rado vedni smo pa mi, kje je on vendar študiral program JSDS, da ga tako modro razlaga? Ali mislite, da je vaš program, naš program? Bedak! Gospodje v bratskem objemu liberalne in klerikalne stranke, je tako z absolutizmom naprej, saj prav dobro agitirate za nas z vašim dejanjem. Vam damo prav dobro, spričevalo. Verjemite nam, da imamo od 27. aprila pa do danes 27 pristopnih izjav k naši stranki iz Vaše fare. Ali Vas je bilo kaj strah dne prvega maja? Ste se kaj sramovali vaših neumnih besdi? Gospodje, se tako naprej še nadalje.

Strokovno gibanje

Iz strokovnih organizacij.

Osrednje društvo kemičnih delavcev in sorodnih strok v Ljubljani ima svojo glavno sejo v soboto, dne 10. maja ob pol 8. uri zvečer v Seidenburgovi ulici št. 6. II. nadstropje. Pozivlja se, da se tečno udeležijo vsi zaupniki, posebno pa oni, ki so dobili povabila izven Ljubljane. — Predsedstvo.

Vestnik »Svobode.«

Celje. Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda«, odsek politična šola, ima od sobote naprej vsako soboto svoj redni sestanek v trgovski šoli ob 7. uri zvečer. Člani se naj udeležijo sestankov polnoštevilno.

Kultura.

Spored koncerta Glasbene Matice 9. in 10. maja obseza sledeče točke: 1. »Vodnik pevec in pevec vodnik«. Govoril g. dr. Ivan Lah. 2. Anton Askerc: »Napoleonov večer v Ljubljani. Deklamuje učenc Bergant. 3. Anton Foerster: Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi. Med njimi so Vojnikove pesmi: Zadoljini Kralnc. — Brambovska

klaino apno in razne vrste mila:
blagovolite se oglasiti pri njej.